

HANDBOEK FISCALE PROCEDURE INKOMSTENBELASTINGEN

Fiscale handboeken

Handboek fiscale procedure inkomstenbelastingen

2022

Prof. Dr. Ilse DE TROYER

(KU Leuven – campus Brussel, Faculteit Economie
en bedrijfswetenschappen)

Prof. Dr. Luk VANDENBERGHE

(Universiteit Antwerpen, Faculteit Rechten)

Dertiende editie

INTERSENTIA

Antwerpen – Gent – Cambridge

Dertiende, geactualiseerde editie 2022

Handboek fiscale procedure inkomstenbelastingen.
Dertiende editie
Ilse De Troyer en Luk Vandenberghe

© 2022 Lefebvre Sarrut Belgium NV
Hoogstraat 139/6 – 1000 Brussel

ISBN 978-94-000-1468-8
D/2022/7849/124
NUR 826
Gedrukt in de Europese Unie

Verantwoordelijke uitgever: Paul-Etienne Pimont, Lefebvre Sarrut Belgium NV
Lay-out: Crius Group, Hulshout
Omslagontwerp: Stefaan Verboven | LetterLust

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Dit boek is eveneens digitaal beschikbaar op www.jurisquare.be.

VOORWOORD

Dit boek biedt een globaal overzicht van de fiscale procedure op het vlak van de inkomstenbelastingen. Achtereenvolgens komen aan bod: de aangifte, de controle van de belastbare inkomsten en de onderzoeksbevoegdheden van de fiscus, de bewijsmiddelen van de administratie, de vestiging van de aanslag, de eventuele betwisting van de aanslag, andere betwistingsmogelijkheden zoals schadevergoedingseisen of verzoeken om kwijtschelding of vermindering van nalatigheidsinstresten of administratieve sancties, de betaling en invordering van de aanslag.

Dit werk is in de eerste plaats bedoeld als een leerboek voor studenten, met een duidelijk overzicht van de essentiële elementen van de fiscale procedure. De tekst is dan ook geïllustreerd met talrijke praktische voorbeelden, aangevuld met een reeks modellen en oefeningen, om deze toch wel gespecialiseerde materie zo goed mogelijk toegankelijk te maken voor diegenen die nog niet met de fiscale praktijk vertrouwd zijn.

Daarnaast beoogt dit boek ook te voldoen aan de behoefte van de belastingplichtige of de fiscale raadgever, als een praktisch bruikbare handleiding in de doolhof van de fiscale procedureregels. Er wordt aandacht besteed aan de vele discussiepunten en de nieuwe ontwikkelingen ter zake. De fiscale procedure wordt inderdaad gekenmerkt door vele snelle (r)evoluties in wetgeving en rechtspraak.

De tekst is bijgewerkt tot juli 2022.

Opmerkingen of suggesties betreffende de inhoud van dit boek kunnen via de uitgever worden voorgelegd (www.intersentia.be).

INHOUD

<i>Voorwoord</i>	v
Voorafgaande opmerking.....	1
DEEL 1.	
DE AANGIFTE.....	3
Inleiding	5
Hoofdstuk 1.	
De aangifteverplichtingen	7
§ 1. De aangifteplichtigen.....	7
A. Wie moet een aangifte indienen?.....	7
B. Wie moet geen aangifte indienen?.....	10
§ 2. De aangifteformaliteiten.....	13
A. Wijze van indiening.....	13
B. Verplichte meldingen.....	13
§ 3. Regelmatigheid van de belastingaangifte.....	17
A. Volledigheid en juistheid van de aangifte.....	17
B. De bijlagen van de aangifte.....	20
Hoofdstuk 2.	
De aangiftetermijn	23
Voorafgaande opmerking: “belastbaar tijdperk” en “aanslagjaar”.....	23
§ 1. De aangiftetermijn voor natuurlijke personen.....	25
A. Algemeen.....	25
B. Uitzonderingen.....	26
§ 2. De aangiftetermijn voor vennootschappen en rechtspersonen.....	27
§ 3. Uitstel.....	28
A. Individueel uitstel.....	28
B. Collectief uitstel.....	28
§ 4. De aangifte moet tijdig zijn.....	29

Hoofdstuk 3.	
Sancties en andere gevolgen van niet-aangifte	31
§ 1. Sancties	31
A. Administratieve sancties.	31
B. Door de strafrechter opgelegde sancties.	34
§ 2. Andere gevolgen.	36
A. De ambtshalve aanslag en de mogelijkheid van een forfaitaire aanslag	36
B. Verlengde aanslagtermijn	37
 DEEL 2.	
ONDERZOEK EN CONTROLE	39
 Inleiding	41
 Hoofdstuk 1.	
Diverse vormen van controle	43
§ 1. Onderzoek bij de belastingplichtige zelf	43
A. Onderzoek van de boekhouding (art. 315 WIB)	43
B. De vraag om inlichtingen (art. 316 WIB)	48
C. Toegang tot de bedrijfslokalen (art. 319 WIB)	51
§ 2. Onderzoek bij derden	55
A. Inlichtingen van derden	55
B. Inlichtingen vanwege openbare diensten en instellingen	67
C. Inlichtingen uit gerechtszaken	67
D. Structurele samenwerking tussen fiscus en parket	69
§ 3. Samenwerking tussen de belastingadministraties	69
A. De uitwisseling van gegevens op nationaal vlak	69
B. Uitwisseling van inlichtingen op internationaal vlak	70
 Hoofdstuk 2.	
Onderzoekstermijnen	77
§ 1. De gewone driejarige onderzoekstermijn	77
§ 2. De verlengde onderzoekstermijn in geval van belastingontduiking.	78
§ 3. De verlengde onderzoekstermijn in geval van gebruik van een juri- dische constructie in een belastingparadijs.	86
§ 4. De verlengde onderzoekstermijn in geval van onderzoek op vraag van een andere staat	87
§ 5. De verlengde onderzoekstermijn in geval van bezwaar	88
§ 6. De bijkomende onderzoekstermijnen voor de in artikel 358, § 1, 1 ^o en 2 ^o WIB bedoelde aanslagen.	89

Hoofdstuk 3.	
Sancties	91
§ 1. Sancties tegen een onwillige belastingplichtige	91
§ 2. Sancties tegen de administratie	93
DEEL 3.	
DE BEWIJSMIDDELEN VAN DE ADMINISTRATIE	103
Inleiding	105
Hoofdstuk 1.	
Algemeenheden betreffende het bewijs	109
§ 1. Bewijskracht van akten en niet-tegenwerpelijke van rechtshan- delingen	109
§ 2. Door of krachtens de wet vastgelegde elementen van de belastbare grondslag	113
§ 3. Fiscale akkoorden	114
A. Individuele akkoorden	114
B. De ruling of voorafgaande beslissing	123
C. Collectieve akkoorden m.b.t. forfaitair bepaalde belastbare inkomsten	126
D. Collectieve akkoorden m.b.t. forfaitair bepaalde beroepsuitgaven .	128
§ 4. Het proces-verbaal	129
Hoofdstuk 2.	
Kenmerkende bewijsmiddelen inzake inkomstenbelastingen	131
§ 1. Het bewijs op grond van feitelijke vermoedens	131
A. Grondslag	131
B. Geldigheidsvereisten	131
1° De redenering moet uitgaan van ernstige en precieze aan- wijzingen	132
2° De gevolgtrekking moet bovendien ook logisch zijn	136
C. Tegenbewijs	142
§ 2. Het bewijs door tekenen en indiciën	144
A. Grondslag	144
B. Overzicht van aangewende tekenen en indiciën	146
C. Periode van de indiciaire afrekening	150
D. Het tegenbewijs	151
1° Algemeen	151
2° Overzicht van mogelijke tegenbewijzen	154

3° Tijdstip van verwerving van de ter rechtvaardiging ingeroepen inkomsten	156
E. Kwalificatie van de vastgestelde meerinkomsten	157
F. Belastingverhoging	159
§ 3. De vergelijking met soortgelijke belastingplichtigen	159
A. Grondslag	159
B. Geldigheidsvereisten	160
C. Tegenbewijs	162
§ 4. De forfaitaire bepaling van een minimuminkomen	163
A. Grondslag	163
B. Tegenbewijs	164
 DEEL 4.	
DE AANSLAG	165
 Inleiding	167
 Hoofdstuk 1.	
Grondslag van de aanslag	169
§ 1. Aanslag overeenkomstig de aangifte	169
§ 2. Aanslag op grond van een gewijzigde aangifte	169
A. Belang van het bericht van wijziging	170
B. Het antwoord van de belastingplichtige	177
C. De reactie van de administratie	179
D. De vestiging van de aanslag op grond van de gewijzigde gegevens (art. 346, 3° lid WIB)	183
§ 3. Aanslag van ambtswege	187
A. Toepassingsgevallen	187
B. Gevolg: omkering van de bewijslast	190
C. Kennisgeving van de aanslag van ambtswege	194
D. Antwoordtermijn	195
E. De reactie van de administratie	196
F. Facultatief karakter	196
 Hoofdstuk 2.	
De aanslagtermijnen	199
§ 1. De gewone aanslagtermijn (art. 353 WIB)	199
A. Algemene regel	199
B. Minimumtermijn	200
§ 2. De verlengde aanslagtermijnen (art. 354 WIB)	200
A. Driejarige aanslagtermijn	200

B.	Zevenjarige aanslagtermijn.	204
C.	Tienjarige aanslagtermijn	207
D.	Verlenging in geval van bezwaarschrift binnen 3 jaar	208
§ 3.	Bijzondere aanslagtermijnen	209
A.	Nieuwe aanslag na vernietiging van een vorige door de adviseur-generaal (art. 355 WIB)	209
B.	Subsidiaire aanslag (art. 356 WIB)	222
C.	Bijzondere aanslagtermijn van 12 (of 24) maanden (art. 358, § 1, 1°-4° WIB).	230
D.	Bijzondere aanslagtermijn bij aanpassingen na internationaal overleg (art. 358, § 1, 5° WIB)	241
E.	Bijzondere regeling van belastbaarheid van onderwaardering van activa en overwaardering van passiva (art. 361 WIB).	242
DEEL 5.		
DE BETWISTING VAN EEN AANSLAG		245
Inleiding		247
Hoofdstuk 1.		
Het bezwaar		249
§ 1.	Toepassingsvoorwaarden	249
A.	Wie kan een bezwaar indienen?	251
B.	Hoe moet het bezwaar worden ingediend?	253
C.	Wanneer moet het bezwaar worden ingediend?	254
1°	Uitgangspunt: kennisgeving van de aanslag, te interpreteren als de waarschijnlijke kennisname van het aanslagbiljet.	255
2°	Gewone bezwaartermijn: 6 maanden	258
3°	Bijzondere bezwaartermijnen	260
D.	Sanctie op de niet-naleving van de wettelijke vereisten	265
§ 2.	Directe gevolgen van de indiening van een bezwaarschrift	265
A.	Gevolgen m.b.t. de invordering van de betwiste aanslag.	265
B.	Schorsing van de nalatigheidsintresten	266
C.	De verlenging van de aanslagtermijn	267
§ 3.	De behandeling van het bezwaar	268
A.	Bevestiging van de ontvangst van het bezwaarschrift	268
B.	Het onderzoek van het bezwaarschrift	269
C.	Recht om te worden gehoord en inzage te krijgen van het dossier.	270
D.	Eventuele tussenkomst van de fiscale bemiddelingsdienst of van de federale ombudsman	275
§ 4.	De beslissing over het bezwaarschrift.	279
A.	Algemeen.	279
B.	Compensatieverbod.	281

C. De collectieve beslissing over meerdere bezwaarschriften (art. 376 <i>bis</i> WIB)	285
§ 5. Het verzoek tot rechtzetting	286
A. Toepassingsvoorwaarden	286
B. Beslissing over het rechtzettingsverzoek en verderzetting van het geschil	287

Hoofdstuk 2.

De ontheffing van ambtswege 289

§ 1. Ambtshalve ontheffing van overbelastingen die voortvloeien uit materiële vergissingen, uit dubbele belasting of uit nieuwe beschei- den of feiten (art. 376, § 1 WIB)	289
A. Bedoelde situaties	289
1° Materiële vergissingen	289
2° Dubbele belasting	298
3° Nieuwe bescheiden of feiten	299
B. Voorwaarden	303
§ 2. Ambtshalve ontheffing van overschotten van voorheffingen en voorafbetalingen (art. 376, § 3, 1° WIB)	304
§ 3. Ambtshalve ontheffing van bepaalde belastingverminderingen (art. 376, § 3, 2° WIB)	306
§ 4. Ambtshalve ontheffing op basis van onderling overleg tussen belas- tingadministraties (art. 376, § 3, 3° WIB)	307
§ 5. De behandeling van het verzoek om ambtshalve ontheffing en de beslissing erover	307
§ 6. Teruggave roerende voorheffing	309

Hoofdstuk 3.

De gerechtelijke procedure 311

§ 1. De inleiding van de vordering	312
A. Termijn (art. 1385 <i>undecies</i> Ger.W.)	312
B. De wijze van inleiding van de vordering	315
§ 2. Het verloop van de gerechtelijke procedure	316
A. Nieuwe grieven	316
B. De neerlegging van het administratieve dossier	319
C. De vertegenwoordiging van de belastingplichtige en van de overheid	320
D. Het vonnis en de beroepsmogelijkheden	320

Hoofdstuk 4.

Gevolgen van de inwilliging van de eis van de belastingplichtige 325

DEEL 6.	
ANDERE BETWISTINGSMOGELIJKHEDEN	329
Inleiding	331
Hoofdstuk 1.	
Vorderingen tot schadevergoeding	333
§ 1. Geen alternatief voor een gemiste fiscale procedure	333
§ 2. Wel schadevergoeding voor fouten begaan tijdens de fiscale procedure	335
A. Mogelijke fouten	335
B. Verplichting tot vergoeding van de schade die uit de fout voortvloeit	338
Hoofdstuk 2.	
Verzoeken om kwijtschelding of vermindering van nalatigheidsintresten of van administratieve sancties	341
§ 1. Verzoeken om kwijtschelding of vermindering van nalatigheidsintresten	341
§ 2. Verzoeken om kwijtschelding of vermindering van administratieve sancties	343
A. Bevoegdheid van de Cel administratieve sancties van de Fiscale Bemiddelingsdienst	344
B. Bevoegdheid van de fiscale rechter	345
Hoofdstuk 3.	
Internationaal overleg bij geschillen omtrent de heffingsbevoegdheid	347
§ 1. Geschillenbeslechting tussen EU-lidstaten	347
§ 2. Overleg op grond van een dubbelbelastingverdrag	349
DEEL 7.	
BETALING EN INVORDERING	351
Inleiding	353
Hoofdstuk 1.	
Betalingsplicht	355
§ 1. Betalingstermijn	355
§ 2. Nalatigheidsintresten	357

Hoofdstuk 2.

Invordering 361

§ 1. De bevoegdheid van de ambtenaar belast met de inning en de invordering 361

§ 2. Wie kan tot betaling worden aangesproken? 362

 A. Rechtstreekse vervolging. 362

 B. Onrechtstreekse invordering 366

§ 3. Betwiste belastingen 375

§ 4. Bijzondere waarborgen van de Schatkist 376

 A. Fiscale schuldvergelijking 376

 B. Algemeen voorrecht en hypotheek 378

 C. Mededelingsplicht van de notarissen 378

 D. Mededeling van in beslag genomen sommen of andere goederen . . 380

 E. Internationale invorderingsbijstand 381

§ 5. Verval van de invorderingsmogelijkheid 381

 A. Niet tijdig gevestigde belastingen 381

 B. Verjaring van de invordering 382

§ 6. Onbeperkt uitstel van de invordering. 383

 A. Toepassingsvoorwaarden 384

 B. Procedure. 384

§ 7. Vordering tot herstel van schade. 386

VOORBEELDEN

Voorbeeld 1. Verloop van de administratieve procedure 389

Voorbeeld 2. Indiciare afrekening 403

OEFENINGEN. 405